

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра підприємництва і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АДВОКАТУРА В УКРАЇНІ

(вибіркова фахова навчальна дисципліна)

Освітньо-професійна програма Правознавство

спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь Бакалавр

Розробник: Липій Євгенія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук

Гарант: Осташова Валерія, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук, доцент

Полтава
2022 р.

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Адвокатура в Україні
Назва структурного підрозділу	Кафедра підприємництва і права Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	 <p><i>Викладач: Липій Євгенія, кандидат юридичних наук, Контакти: ауд. 482-а (навчальний корпус №4) e-mail: yevheniia.lypii@pdaa.edu.ua</i></p> <p>сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/lypiy-yevgeniya-anatoliyivna</p>
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	081 Право
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни: «Теорії держави і права», «Конституційного права України», «Історії держави і права України», «Історії держави і права зарубіжних країн», «Юридичної деонтології» та проходженні навчальної практики «Вступ до фаху».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системи поглядів та спеціальних знань щодо ведення адвокатської діяльності в Україні, набуття практичних навичок щодо тлумачення та застосування норм процесуального законодавства та етики адвокатської діяльності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є: засвоєння студентами основних принципів адвокатської діяльності в Україні, змісту адвокатських правовідносин та закономірностей їх розвитку; знати та вміти аналізувати норми матеріального та процесуального законодавства, застосовувати норми права у практичних ситуаціях при роботі з кадровими ресурсами, профспілками, партнерами, державними органами; правильно користуватися правовою термінологією; працювати з договорами, звітністю та іншою документацією; будувати свою управлінську діяльність на принципах, що закріплені в діючому законодавстві.

Компетентності:

– загальні:

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6 Навички використання інформаційних комунікаційних технологій.

ЗК 8 Здатність бути критичним і самокритичним.

– фахові:

ФК 1 Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

ФК 3 Повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.

ФК 11 Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти;

ФК 12 Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції;

ФК 13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

ФК 14 Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК 16 Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 2 Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 4 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 18 Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 20 Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Адвокатура як правозахисний інститут.

Тема 2. Правовий статус адвоката в Україні.

Тема 3. Адвокат у кримінальному провадженні.

Тема 4. Адвокат у цивільному процесі.

Тема 5. Адвокат у господарському та адміністративному судочинстві.

Тема 6. Особливості участі адвоката в конституційному судочинстві та у Європейському суді з прав людини.

Тема 7 Організація надання безоплатної правової допомоги.

Тема 8. Особливості організації роботи адвокатури в сучасних правових системах.

Тема 9. Професійні права адвоката України.

Тема 10. Правові засади адвокатського самоврядування в Україні.

Тема 11. Особливості юридичної відповідальності адвокатів в Україні.

Тема 12. Інститут безоплатної правової допомоги.

Тема 13. Захист професійних прав та інтересів адвокатів в Україні та зарубіжних країнах.

Методи навчання:

словесні: лекція, бесіда;

наочні: демонстрування, ілюстрування;

практичні: практичні роботи, робота з навчально-методичною літературою: а) конспектування,

самостійної роботи вдома: завдання самостійної роботи;

робота під керівництвом викладача: виконання практичних завдань;

методи формування пізнавальних інтересів: створення ситуації інтересу; ситуації новизни навчального матеріалу; метод використання життєвого досвіду; навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації;

усного контролю: обговорення теоретичних питань, доповіді, дискусії;

тестовий контроль: розв'язування тестів; інтерактивні методи: дискусії, диспути, проектування професійних ситуацій; мозковий штурм, кейс-метод; проектування професійних ситуацій.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин 120 год.

Кількість кредитів 4

Форма семестрового контролю – залік.

Таблиця 1

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Теми занять	ПРН 4	ПРН 15	ПРН 19	ПРН 21	Разом
Тема 1. Митне право України як комплексна галузь права	+	+	+	+	4
Тема 1. Адвокатура як правозахисний інститут	+	+	+	+	4
Тема 2. Правовий статус адвоката в Україні	+	+	+	+	4
Тема 3. Адвокат у кримінальному провадженні	+	+	+	+	4
Тема 4. Адвокат у цивільному процесі	+	+	+	+	4
Тема 5. Адвокат у господарському та адміністративному судочинстві	+	+	+	+	4

Тема 6. Особливості участі адвоката в конституційному судочинстві та у Європейському суді з прав людини	+	+	+	+	4
Тема 7 Організація надання безоплатної правової допомоги	+	+	+	+	4
Тема 8. Особливості організації роботи адвокатури в сучасних правових системах	+	+	+	+	4
Тема 9. Професійні права адвоката України	+	+	+	+	4
Тема 10. Правові засади адвокатського самоврядування в Україні	+	+	+	+	4
Тема 11. Особливості юридичної відповідальності адвокатів в Україні	+	+	+	+	4
Тема 12. Інститут безоплатної правової допомоги	+	+	+	+	4
Тема 13. Захист професійних прав та інтересів адвокатів в Україні та зарубіжних країнах .	+	+	+	+	4
Разом	13	13	13	13	52
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	25	25	25	25	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	15	15	15	15	60

Таблиця 2

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи студентів				Разом по темі
	Ведення конспекту лекцій	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання реферату	
Тема 1. Адвокатура як правозахисний інститут	-	-	3	-	3
Тема 2. Правовий статус адвоката в Україні	-	6	3	-	9
Тема 3. Адвокат у кримінальному провадженні	-	-	3	-	3
Тема 4. Адвокат у цивільному процесі	-	6	3	-	9
Тема 5. Адвокат у господарському та адміністративному судочинстві	-	6	3	-	9
Тема 6. Особливості участі адвоката в конституційному судочинстві та у Європейському суді з прав людини	-	-	3	-	3
Тема 7 Організація надання безоплатної правової допомоги	-	6	3	-	9
Тема 8. Особливості організації роботи адвокатури в сучасних правових системах	-	6	3	-	9
Тема 9. Професійні права адвоката України	-	-	3	-	3
Тема 10. Правові засади адвокатського самоврядування в Україні	-	-	3	-	3
Тема 11. Особливості юридичної відповідальності адвокатів в Україні	-	6	3	-	9
Тема 12. Інститут безоплатної правової	-	6	2	-	9

ДОПОМОГИ					
Тема 13. Захист професійних прав та інтересів адвокатів в Україні та зарубіжних країнах	-		1	-	3
<i>Ведення конспекту лекцій</i>	16	-	-	-	16
<i>Написання реферату</i>	-	-	-	6	6
Разом	16	42	36	6	100

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Дякович М.М. Сімейне право : навч. пос. Київ: Правова єдність, 2009. 512 с.
2. Науково-практичний коментар до Сімейного кодексу України. Харків: Одиссей, 2006. 552 с.
3. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 532 с.
4. Сімейне право: Підручник / О. В. Дзера, І.В. Боднар. Київ: Юрінком Інтер 2018. 520 с.
5. Семейное право Украины: учебник / Под ред. Ю.С. Червонного. Харків: ООО «Одиссей». – 520 с.
6. Сімейне право України: Підручн. / За ред. Гопанчука В.С. Київ: Істина, 2002. 304 с.
7. Сімейне право України: Підручник / за заг. ред. В.І. Борисової та І.В. Жилінкової. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 264 с.
8. Сімейне право України: підручник / за ред. А.О. Дутко. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2018. 480 с.
9. Сімейне право України: підручник / Т.В. Боднар, В.С. Гопанчук, О.В. Дзера та ін.; за заг. ред. Т.В. Боднар та О.В. Дзери. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 520 с.
10. Сімейне право: підручник / за заг. ред. В.А. Кройтора та В.Ю. Євко; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. 512 с.
11. Сімейне право: підручник / за ред. С.Б. Булеци, В.Г. Фазікоша. Львів, 2015. 375 с.
12. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар / за ред. І.В. Жилінкової. Харків: Ксилон, 2008. 855 с.
13. Сімейний кодекс України: науково-практичний коментар / за ред. С.Я. Фурси. Київ: Видавництво Фурси С.Я.: КНТ, 2008. 1248 с.
14. Сліпченко С.О., Шишка Р.Б. Римське приватне право в таблицях / Національний ун-т внутрішніх справ. Харків: Нац. ун-т внутр. справ, 2001. 252 с.
- Трофанчук Г.І. Римське приватне право : навч. посіб. для студ. вузів. Київ: Атіка, 2006. 248 с.

Допоміжні:

1. Антошкіна В. Договір про поділ майна подружжя, що є об'єктом права спільної сумісної власності. *Право України*. 2005. № 8. С. 75 – 78.
2. Антошкіна В. Договірне регулювання відносин з надання утримання між подружжям (колишнім подружжям). *Право України*. 2004. № 11. С. 79 – 82.
3. Антошкіна В.К. договірне регулювання відносин подружжя: автореф. дис... канд. Юрид. Наук : 12.00.03; Національна юридична академія ім. Ярослава мудрого. Харків, 2006. 20 с.
4. Боднар Т.В. Деякі проблемні аспекти здійснення та захисту майнових прав подружжя. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, Vol. 27, No. 1, 2020. С. 26-38.
5. Боднар Т.В. Здійснення подружжям права спільної сумісної власності. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2017. № 2. С. 100-109.
6. Боднар Т.В. Проблеми удосконалення захисту прав та інтересів дітей (сімейно-правовий аспект). *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 1. С. 5-7.
7. Борисова В.І. Шлюб, умови його дійсності та недійсності за законодавством України. *Сучасні проблеми приватного права: збірник наукових праць присвячених 80-ій річниці з Дня народження Ярослави Миколаївни Шевченко* / відп. ред. Н. С. Кузнецова, Р. О. Стефанчук. Київ: ВГО «Асоціація цивілістів України», – Кам'янець-Подільський, ТОВ «Друкарня «Рута», 2012. 464 с. (Серія «Studia in Honorem»). С. 9-24.

8. Борисова, В. І. Красицька Л.В. Аліментні зобов'язання членів сім'ї в сімейному праві України: проблемні питання теорії та практики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. Т. 27. № 3. С. 28-47.
9. Булеца С.Б. Проблеми реалізації прав неповнолітніх і трансгендерних дітей при отриманні медичної допомоги. *Медичне право*. 2020. № 2(25). С.17-28.
10. Ворожейкин Е.М. Семейные правоотношения в СССР. М.: Юрид. лит., 1972. 336 с.
11. Д'ячкова Н.А. Договір між батьками про сплату аліментів на дитину. *Нотаріат для Вас*. 2009. № 9. С. 12 – 16.
12. Д'ячкова Н.А. Фактичне виховання як правова форма виховання дітей, які залишилися без піклування батьків. *Вісник університету внутрішніх справ*. 2000. Спецвипуск. С. 213 – 215.
13. Дзера О. Деякі проблеми врегулювання відносин власності подружжя в новому Сімейному кодексі України. *Юридична Україна*. 2003. №1. С.56–58.
14. Драгневич Л.Ю. Проблеми сурогатного материнства. *Юриспруденція: теорія і практика*. 2007. № 6. С. 6–7.
15. Ершова Н.М. Опекa, попечительство, усыновление. Москва, 1984. 109 с.
16. Євко В.Ю. Дитячий будинок сімейного типу в системі форм улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. Монографія. Харків, Ксилон, 2010. 156 с.
17. Євко В.Ю. Патронат як вид улаштування дітей, позбавлених батьківського піклування. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна*. Серія Право. 2008. № 819. Вип. 2 (4).
18. Євко В.Ю. Право дитини жити та виховуватися у родині. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 2000. Спецвипуск. С. 215–218.
19. Євко В.Ю. Правова природа дитячого будинку сімейного типу. *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. 2001. Спецвипуск. С. 338–344.
20. Євко В.Ю. Правові форми родинного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. *Вісник Університету внутрішніх справ*. 1999. Вип. 6. С. 253–259.
21. Жилинкова І. Личные неимущественные права и обязанности супругов: парадоксы нового СК. *Юридическая практика*. 2004. № 24 (338), 15 июля. С. 10–11.
22. Жилинкова І.В. Брачний контракт (договор). Харків: «Ксилон», 2001. 128 с.
23. Жилинкова І.В. Имущественные отношения между супругами. *Мала енциклопедія нотаріуса*. 2004. № 1 (13). С. 43 – 46.
24. Жилинкова І.В. Правовой режим имущества членов семьи. Харків: «Ксилон», 2000. 398 с.
25. Жилинкова І.В. Расторжение брака. Харків: Ксилон, 2006. 88 с.
26. Жилінкова І. Корпоративні правовідносини в аспекті подружніх Юридичний вісник України. 2008. 19–25 січня (№ 3). С.6–7.
27. Жилінкова І., Приходько Л. Ряд положень сімейного законодавства слід вдосконалити. *Радянське право*. 1990. № 4.
28. Жилінкова І.В. Дія норм сімейного законодавства у часі. *Вісник Академії правових наук України*. 2006. № 4 (47). С. 108– 118.
29. Жилінкова І.В. Правове регулювання майнових відносин у сім'ї в контексті нового сімейного законодавства. *Еволюція цивільного законодавства: проблеми теорії і практики*. 2004. С.207–214.
30. Жилінкова І.В. Правове регулювання розірвання шлюбу за новим Сімейним кодексом України. *Проблеми законності*. Респ. міжвідомч. наук. зб. / Відп. ред. В.Я.Тацій. Харків: Нац. юрид. академія України, 2003.
31. Загоровский, А. И. Курс семейного права: научное издание; под ред. и с предисл. В. А. Томсинова. Москва: Издательство «Зерцало-М», 2016. 464 с.
32. Заїка Ю. Підстави визнання шлюбу недійсним. *Юридична Україна*. 2003. № 2.
33. Зілковська, Л.М. Недоліки законодавства про патронат над дітьми та шляхи його удосконалення. *Держава і право*. 2007. № 38. С.381–389.
34. Злотник І. Юридичні особливості фактичних шлюбних відносин. *Юридичний журнал*. 2004. № 7(25). С. 31 – 35.
35. Иоффе О.С. Советское гражданское право. Курс лекций. Ч. III. Правоотношения, связанные с продуктами творческой деятельности. Семейное право. Наследственное право: Учебное пособие для высш. юрид. учеб. заведений Ленинград: Изд-во Ленингр. ун-та, 1965. 347 с.
36. Калітенко О.М. До питання про правопорушення в сфері особистих немайнових сімейних відносин. *Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал*. 2013. Випуск 15. С. 98-103.

37. Калітенко О.М. експресс-шлюби: історія, сучасність, перспективи. *Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал*. Випуск 23. С. 18-21.
38. Калітенко О.М. Окремі новели з питань припинення шлюбу (за новим Сімейним кодексом України). *Актуальні проблеми держави і права*. Випуск 17. – Одеса: Юрид.лит., 2003.
39. Калітенко О.М. Особисті відносини подружжя та відносини подружжя стосовно їх майна : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2001. 20 с.
40. Калітенко О.М. Про зміни, що грядуть з питань захисту майнових інтересів дітей (в світлі громадських обговорень) // Від римського приватного права до ІТ права: мат. міжнар. наук-практич. конф. «Римське право і сучасність» (м. Одеса, 19 травня, 2018 року). / за заг. ред. д.ю.н., О.І. Харитонової, к.ю.н., доцента К.Г. Некіт. – Одеса : Фенікс, 2018. – С. 161-163.
41. Красицька Л.В. Визначення походження дитини при застосуванні форм репродуктивної медицини за законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2004. № 7. С. 31–33.
42. Красицька Л.В. Особливості розгляду судами справ про визначення батьківства. Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Харків: Ксилон, 2007. С. 119–123.
43. Красицька Л.В. Правове регулювання заручин: історія та сучасність. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2007. № 1. С.227–237.
44. Красицька, Л. Оспорювання батьківства. *Юридична Україна*. 2008. № 7. С. 52–57.
45. Кузьмичева Л.А., Жилинкова И.В. Личные права и обязанности родителей и детей: Учебное пособие. Киев: УМК ВО, 1991. 56 с.
46. Левківський Б.К. Врегулювання немайнових правовідносин подружжя за сімейним законодавством України та Російської Федерації. *Актуальні проблеми права: теорія і практика*. 2002. № 3. С. 93-96.
47. Левківський Б.К. Особисті немайнові права та обов'язки членів сім'ї: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. К., 2004. 20 с.
48. Левковский Б.К. Правовые аспекты защиты семьи и детства в Украине. Одесса: СМІЛ, 2002. 280 с.
49. Лепех С. Інститут сепарації: проблеми застосування. *Право України*. 2003. №3. С.128–130.
50. Липець Л.В. Проблеми гендерної нерівності в контексті особистих немайнових прав подружжя // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 6 (80). – С. 105 – 110.
51. Майданик Р.А. Договори про утримання подружжя та дітей. Аномалії в цивільному праві України: навч.- практич. посіб. / відп. ред. Р.А. Майданик. Київ : Юстініан, 2007. 912 с.
52. Маслов В.Ф. Имущественные отношения в семье. Научно-практический комментарий действующего законодательства СССР, РСФСР, УССР и практика его применения / Маслов В.Ф. - Харьков: Изд-во Харьк. ун-та, 1972. 186 с.
53. Маслов В.Ф., Подопрігора З.А., Пушкин А.А. Действующее законодательство о браке и семье. Харьков: Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1972. 212 с.
54. Махінчук В.М. Конкубінат за Сімейним кодексом України: проблеми право реалізації // Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Х., Ксилон, 2007. – с. 95–102.
55. Менджул М.В. Виконання обов'язку по утриманню інших членів сім'ї та родичів в Україні. *Від громадянського суспільства – до правової держави* : матеріали Х Міжнародної наукової Інтернет-конференції студентів та молодих вчених (м. Харків, 25 квітня 2014 р.). Харків, 2014. С. 217-221.
56. Менджул М.В. До проблеми принципу рівності в правовому регулюванні сімейних відносин. *Закарпатські правові читання*: матеріали V Міжнар. наук.-практич. конф. молодих учених та студентів (м. Ужгород, 25- 26 квітня 2013 р.). Ужгород, 2013. С. 243-245.
57. Менджул М.В. Надання права на шлюб особам, що не досягли шлюбного віку: окремі проблеми. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2013. № 2 (14). С. 149-157.
58. Менджул М.В. Порядок розірвання шлюбу з іноземними громадянами в Україні: окремі аспекти. *Закарпатські правові читання* : матеріали VI Міжнар. наук.-практич. конф. молодих учених та студентів (м. Ужгород, 25-27 квітня 2014 р.). Ужгород, 2014. Т. 2. С. 112-117.
59. Менджул М.В. Порядок усиновлення іноземцями дитини, яка є громадянином України: окремі проблеми. *Порівняльно-аналітичне право*. 2014. № 1. С. 91-94.
60. Мироненко В.П. Відповідальність батьків за неналежне виховання дітей за сімейним та цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. К., 2000. 193 с.

61. Москалюк В. Щодо поняття «відмова від дитини» та суміжних понять у Сімейному кодексі України. *Право України*. 2008. № 5. С.78–81.
62. Москалюк В.Ю. Договір про сурогатне материнство. *Нотаріат для Вас*. 2006. № 11.
63. Москалюк В.Ю. Право на материнство (батьківство) за Сімейним кодексом України. Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Х., Ксилон, 2007. – с. 124 – 129.
64. Москалюк В.Ю. Проблемні питання реалізації та захисту майнових прав дитини. *Юридический журнал*. 2004. № 7.
65. Нечаева А.М. Споры о детях. Москва: Юрид. лит., 1989. 160 с.
66. Нечаева А.М. Охрана интересов детей. *Социалистическая законность*. 1972. № 9. С. 35. 120.
67. Нечаева А.М. Правонарушения в сфере личных семейных отношений. Москва: Наука, 1991. – 238 с.
68. Новохатська Я. Щодо правової природи шлюбу. *Право України*. 2002. № 4. С. 131 – 135.
69. Озель В. Вплив норм канонічного права православної церкви на формування та розвиток українського сімейного права (історико-правовий аспект). *Право України*. 2010. № 1. С. 169 – 174.
70. Ольховик Л.А. Особисті немайнові права дитини за цивільним законодавством України : монографія. О. : Видавець Букаєв В.В., 2009. 174 с.
71. Оршанский И.Г. Исследования по русскому праву семейному и наследственному. Репр. изд. - Санкт-Петербург: Тип. В. Безобразова и К, 1877. 498 с.
72. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права: в 3 ч. Репр. изд. 1917 г. Москва: Директ-Медиа, 2013. 116 с.
73. Пономаренко О. М. Реалізація принципу свободи договору у правовому регулюванні сімейних відносин// Збірник наукових праць. Серія “Право”. – Випуск 8 – Харків: ХНАДУ, 2007. – С. 100-104.
74. Пономаренко О.М. аліментний договір як підстава виникнення аліментних зобов'язань. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». 2017. Випуск 27. С. 48-58.
75. Пономаренко О.М. проблеми визначення правової природи договору про поділ спільного майна подружжя. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО». 2020. Випуск 31. С. 49-57.
76. Рабинович Н.В. Личные и имущественные отношения в советской семье. Ленинград: Изд-во Ленингр. гос. ун-та., 1952. 160 с.
77. Розгон О.В. Договори у сімейному праві України: монографія. Київ: Ін Юре, 2018. 301 с.
78. Ромовская В. Вопрос заключения брачного договора. Комментарии автора Семейного кодекса Украины к главе 10 «Брачный договор». *Юридическая практика*. 2003. № 26. С.13–14.
79. Ромовская З.В. Защита в советском семейном праве. Львов: Вища школа, 1985. 159 с.
80. Ромовська З.В. Проблеми правового регулювання управління майном дитини. Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Х., Ксилон, 2007. с. 156–160.
81. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Погляд в майбутнє. *Право України*. 2001. № 2.
82. Рясенцев В. А. Семейное право: учебник. Москва: Юрид. лит., 1971. 296 с.
83. Сапейко Л.В., Кройтор В.А. Аліменти дітям та батькам: Монографія. Харків: Еспада, 2008. 160 с.
84. Свердлов Г.М. Охрана интересов детей в советском семейном и гражданском праве. Москва: Изд-во АН СССР, 1955. 160 с.
85. Свердлов Г.М. Право на воспитание и судебные споры о детях. *Советское государство и право*. 1940. № 5/6. С. 52.
86. Синайский В.И. Русское гражданское право. Редкол.: Долгов А.Г., Ем В.С. - М.: Статут, 2002. 638 с.
87. Труба В. І. Виконання батьками обов'язку з утримання повнолітньої дитини, яка продовжує навчання / В. І. Труба // Правова держава. - 2018. - № 32. - С. 146-150.
88. Труба В. І. До питання про необхідність законодавчого регулювання державної реєстрації шлюбних договорів / В. І. Труба // Університетські наукові записки. - 2008. - № 3. - С. 61-64.
89. Труба В. І. Забезпечення права дітей на утримання: новели законодавства / В. І. Труба // Правова держава. - 2019. - № 33. - С. 109-115.
90. Труба В. І. Місце норм сімейного права в системі соціальних норм / В. І. Труба // Правова держава. - 2020. - № 37. - С. 117-122.

91. Фурса С., Драгневич Л. Деякі аспекти законодавчого регулювання сімейних відносин. *Юридична Україна*. 2003. № 1. С. 59 – 65.
92. Червоний Ю. Поняття предмета і методу сімейного права України. *Вісник Академії правових наук України*. 2003. № 4. С.157-170.
93. Червоний Ю.С. Понятие и особенности семейных правоотношений. *Цивільне право*. Вип. № 1. Одеса. 2002.
94. Черновалюк Ю. Ю. Патронат як форма сімейного влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування за законодавством України // Університетські наукові записки: *Науковий часопис Хмельницького університету управління і права*. 2009. № 1 (29). С. 134–138.
95. Шевченко Я.М. Сім'я і сімейні правовідносини в Сімейному кодексі України. Наукові засади та практика застосування нового Сімейного кодексу України. Матеріали круглого столу. 25 травня 2006 р., м. Київ. – Х., Ксилон, 2007. с. 7–11.
96. Шевченко Я.Н. Совершенствование законодательства о семье: Теоретические проблемы соотношения гражданского и семейного законодательства. Київ, 1986. 168 с.
97. Явор О.А. Договір як юридичний факт у сімейному праві. Вісник Національної академії правових наук України. 2014. № 4. С. 123-132.
98. Явор О.А. Правові аспекти сурогатного материнства. Університетські наукові записки. 2012. № 4. С. 127-133.
99. Явор О.А. Функції шлюбного контракту в сімейному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : Харків, 1996. 18 с

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Офіційне представництва Президента України: <http://www.president.gov.ua/>
2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
3. Верховний Суд <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
4. Верховна Рада України <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
5. Касаційний цивільний суд https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_cil/
6. Судова влада України <https://court.gov.ua/>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://reyestr.court.gov.ua/>
8. Рішення Європейського Суду з прав людини https://minjust.gov.ua/cat_9329
9. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/> <https://minjust.gov.ua/>

Політика дисципліни

Академічна доброчесність. Підтримується політика нульової толерантності до проявів порушень академічної доброчесності – списування, обману, академічного плагіату, хабарництва тощо.

Відвідування занять і дедлайни. Пропуски занять без поважних причин та порушення дедлайнів мають наслідком зниження до 10 % балів за відповідні види робіт.